

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.II.20.649/2024/9.

A tanács tagjai: dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna a tanács elnöke

dr. Osztovits András előadó bíró

dr. Darákné dr. Nagy Szilvia bíró

dr. Hajdu Edit bíró

dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperesek: felperes1 (cím1) I. rendű

felperes2 (cím2.) II. rendű

felperes3 (cím1) III. rendű

felperes4 (cím1) IV. rendű

A felperesek képviselője:

Orosz János Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. Orosz János ügyvéd) I-IV. rendű felperesek képviselőjében

Az alperes: alperes1 (cím4) I. rendű

Az alperes képviselője:

Dr. László Jenő Ügyvédi Iroda (cím5, ügyintéző: dr. László Jenő ügyvéd)

A per tárgya: közhatalom gyakorlásával okozott kár és sérelemdíj

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

I-II-III-IV. rendű felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.558/2023/6/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 16.P.20.011/2022/60.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. és a II. rendű felpereseket, hogy személyenként 98.800 (kilencvennyolcezer-nyolcszáz) forint, a III. és a IV. rendű felpereseket, hogy személyenként 84.530 (nyolcvannégyezer-ötszázharminc) forint felülvizsgálati eljárási költséget 15 napon belül fizessenek meg az I. rendű alperesnek.

Kötelezi az I. és a II. rendű felpereseket, hogy személyenként 311.190 (háromszáztizenegyezer-százkilencven) forint, a III. és a IV. rendű felpereseket, hogy személyenként 266.270 (kétszázhatvanhatezer-kétszázhetven) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket fizessenek meg az esedékesség napjáig – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára – az államnak. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A M. belterületén, természetben cím6 alatti ingatlan a felperesek tulajdonában van. Ez a nyelestelek a G. útról közelíthető meg, a S. lábánál helyezkedik el, hátsó telekhatára közvetlenül mezőgazdasági művelésű külterületekkel határos, amelyek különböző magánszemélyek tulajdonában vannak. A kül- és belterület határán, de még a szántók területén található vízelvezető földárok a felperesi ingatlan után az egyik másik ingatlan meghosszabbított kerítésébe ütközik, innentől a meder feltöltődése és a növényzet benövése miatt a víz elfolyása akadályozott.

[2] A felperesek először 2007-ben tapasztalták, hogy erős esőzés esetén az ingatlanukat a szántóterületek irányból csapadékvíz önti el, amely jelentős mennyiségű sarat hoz magával. Ebben az évben az I. rendű alperes a felperesi ingatlan elé, a szomszédos külterületi szántóingatlanra egy félköríves gátat épített, előtte 2 méter széles, 2-2 és fél méter mély árokkal.

[3] 2014. május 15-én és 16-án a felperesek ingatlanát jelentős mértékű csapadékvíz öntötte el, majd hasonló történt 2014. május 24-én, 25-én, július 29-én, augusztus 4-én, 6-án és szeptember 1-jén. A felperesek 2014 szeptemberében a telekhatárra betonlábazatos kerítést építettek, amely azóta az ilyen jellegű elöntéseket megakadályozta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[4] A felperesek többször módosított keresetükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az I. rendű alperest a 2014. május 24., 25., július 29., augusztus 4. és 6., valamint a szeptember 1-jei csapadékvíz elöntéséből származó káraik megtérítésére, a 2014. május 16-i vízelöntés okozta nem vagyoni hátrány miatt sérelemdíj megfizetésére. Az I. és II. rendű felperesek személyenként 1.593.738 forint vagyoni kárt és 630.000 forint sérelemdíjat, valamint ezen összeg után járó késedelmi kamat megfizetésére kérték kötelezni az I. rendű alperest. A III-IV. rendű felperesek személyenként 1.605.360 forint vagyoni kár és 370.000 forint sérelemdíj és járulékaik megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

[5] A felperesek módosított keresetük jogcímeiként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 6:548. §-át jelölték meg, a sérelemdíj vonatkozásában a Ptk. 2:52. §-ára hivatkoztak. Állították, hogy a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 13. § (1) bekezdés 11. pontjának rendelkezései, 20. § (1) bekezdése és a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.) 16. §-a alapján az I. rendű alperes nem tett eleget a helyi lakosság alapvető létfeltételeit biztosító, törvényben meghatározott köteletségének, az árvíz megelőzésével, elhárításával kapcsolatos árvízvédelmi feladatainak.

[6] A felperesek a sérelemdíj iránti igényük vonatkozásában az egészséghez fűződő joguk megsértését állították arra tekintettel, hogy a víz elöntések a lakásban penész kialakulásához vezettek, a csapadékvíz a mezőről fekáliát is magával hozott, ezért

folyamatosan fennállt a fertőzés lehetősége. Mentális egészségükre kiható állandó félelemben voltak több hónapon keresztül, egy-egy újabb víz elöntéstől tartva.

[7] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állította, hogy a felperesek telkére folyó víz mezőgazdasági rendeltetésű ingatlanokról érkezett, amelyek nem önkormányzati tulajdonban voltak, azok vízelvezetést nem a helyi önkormányzatnak kellett rendeznie.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek személyenként 587.861 forint kártérítést, személyenként 400.000 forint sérelemdíjat, valamint ezek után 2016. január 1-től késedelmi kamatot. Az elsőfokú bíróság kötelezte az I. rendű alperest a III. és IV. rendű felpereseknek személyenként 473.079 forint kártérítés, 300.000 forint sérelemdíj megfizetésére, valamint ezen összegek után 2016. január 1-től késedelmi kamat megfizetésére. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy az I-IV. rendű felpereseknek személyenként 968.109 forintot fizessen meg. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[9] Az elsőfokú bíróság megítélése szerint, a felperesek keresetében hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján a helyi vízkár elhárítása az I. rendű alperes feladata volt. Ezért az I. rendű alperes nem hivatkozhatott arra, hogy csak vészhelyzetben és ideiglenes jelleggel, önként vállaltan került sor vízelvezető árok építésére. Az árok karbantartását az I. rendű alperes annak ellenére mulasztott el, hogy ez a jogszabályon alapuló törvényi kötelezettsége volt. Az elsőfokú bíróság szerint a Vgtv. 16. § (5) bekezdés b) pontja alapján a helyi önkormányzatnak ez a kötelezettsége akkor is fennáll, ha a belterületet a külterületről érkező vízkár éri. Figyelemmel arra, hogy a helyi önkormányzat maga határozza meg, hogy a feladatai közül melyeket, milyen mértékben és eszközzel oldja meg, a károsulttal szemben kártérítési felelősségének kimentése körében mérlegelési lehetőségére eredményesen nem hivatkozhat. A Vgtv. szerint meghatározott kötelezettség elmulasztásának elhárítására rendes jogorvoslat nem állt rendelkezésre, így a felperesek igényérvényesítésének a Ptk. 6:548. §-a szerinti különös feltételei is fennálltak. Az elsőfokú bíróság a perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján vizsgálta a felperesek által érvényesített egyes kártételeket és állapította meg az alapján a kár összegszerűségét.

[10] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének megfelelően értékelte, hogy a felek között nem volt vitás, hogy a felperesek ingatlanára fekáliával kevert sár zúdult, lakásukba víz folyt be, ami egészséget veszélyeztető körülmény, ezáltal sérült az egészséghez fűződő személyiségi joguk. Emellett a magánlakás megsértése is megvalósult, mert a felperesek az ingatlanukat az eredetileg kialakított állapotban hónapokon át nem tudták használni, a lakások kiszáradása több hónapot vett igénybe és az elárasztásra több alkalommal is sorkerült, ezért a jogsértés ismétlődő jellege is megállapítható volt. Az elsőfokú bíróság mindezekre figyelemmel a felperesek kereseti kérelmében megjelölt összeghez képest alacsonyabb összegben ítélte meg a sérelemdíjat.

[11] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság kijavított ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és a felperesek keresetét teljes egészében elutasította. A fellebbezés indokaira tekintettel azt vizsgálta: az elsőfokú ítéletben megállapított ténybeli és jogi alapon a felperesek állított kára bekövetkezett-e és ezért az I. rendű alperest terheli-e kártérítési felelősség.

[12] A jogalap tekintetében a másodfokú bíróság arra utalt, hogy valamely magatartás elmulasztása akkor keletkeztet kártérítési kötelmet, a nem cselekvés akkor minősül jogellenes magatartásnak, ha az elmulasztott cselekmény elvégzésére az alperes valamilyen okból köteles lett volna. A felperesek által hivatkozott Mötv. és Vgtv. általános jellegű szabályokat tartalmazznak a vízkár elleni védelemmel kapcsolatban. Sem ezek, sem más jogszabály nem határozza meg, hogy a helyi önkormányzatoknak pontosan milyen kötelezettségeik vannak, milyen feladatot kell ellátniuk, hova, milyen jellegű védművet, hogyan kell telepíteniük. Egyetlen jogszabály sem határoz meg olyan eredmény felelősséget vagy helytállási kötelezettséget, hogy amennyiben bármely belterületi ingatlant előnti a csapadékvíz, akkor azért a helyi önkormányzat kártérítési felelősséggel tartozna.

[13] Kötelezettség elmulasztása csak akkor minősülhet jogellenesnek, ha az adott kötelezettség nem általános jellegű, hanem egyértelműen körül határolható, amelyről jogvita esetén a bíróság el tudja dönteni, hogy azt az alperes megszegte-e vagy sem. A jelen perben nincs olyan jogi norma, amelyből a felperesek javára jogilag kikényszeríthető konkrét magatartás tanúsítását előíró kötelezettség keletkezne. A hivatkozott feladat kijelölő jogi normák önmagukban nem hoznak létre jogviszonyt a lakosok és a helyi önkormányzat között, nem teremtenek alanyi jogot arra, hogy a lakosok a csapadékvíz lehetséges kártételeinek elhárítását a saját ingatlanuk körül, az általuk meghatározott módon követelhessék. Mindebből az következik, hogy jelen esetben a felek között a közjog által szabályozott konkrét, a jogokat és kötelezettségeket egyértelműen meghatározó jogviszony nincs, így a perbeli kártérítési igényre nem alkalmazható a Ptk. 6:548. §-a. A keresetet ezért a Ptk. 6:519. §-a alapján kellett elbírálni.

[14] A felperesek az I. rendű alperes jogellenes magatartásaként az előttük létesített vízelvezető árok tisztításának elmulasztását jelölték meg, és az elsőfokú bíróság ítéletében is ezt a mulasztást fogadta el az I. rendű alperes jogellenes károkozó magatartásaként. A másodfokú bíróság szerint, az említett jogszabályi rendelkezések alapján az I. rendű alperes által 2007-ben létesített árokkal kapcsolatban nincs olyan jogszabályi kötelezettség vagy akár a felek között létrejött bármilyen megállapodásban rögzített arra irányuló kötelezettség, hogy ezt az I. rendű alperesnek kellett volna fenntartania, karbantartania vagy azzal kapcsolatban bármilyen kötelezettsége lenne. Ez a gát és árok nem az I. rendű alperes tulajdona, magántulajdonban álló külterületi szántóföldön létesült, ilyen esetre egyértelmű jogszabályi karbantartási kötelezettség nincs. Önmagából abból a tényből, hogy az I. rendű alperes kifejezett jogszabályi előírás hiányában 2007-ben ezt az intézkedést megtette, nem következik, hogy ezzel kapcsolatban bármilyen további cselekvési kötelezettsége lett volna.

[15] A perben nem derült ki, hogy az I. rendű alperes időközben karbantartott-e az árkot, vagy valóban a karbantartás hiánya vezetett-e ahhoz, hogy 2014-ben az nem tudta megvédeni az ingatlanokat, vagy csak nem volt olyan mértékű esőzés korábban, mint 2014-ben. A másodfokú bíróság szerint, mindezekre figyelemmel a kártérítési kötelelem Ptk. 6:519. §-ában

foglalt elemei közül a jogellenes magatartás hiányzik, így a felpereseknek kártérítés nem ítélt meg. Jogellenes magatartás hiányában, figyelemmel a Ptk. 2:42. §-ára és 2:52. §-ára, nem következett be személyiségi jogi jogsértés sem, ezért a sérelemdíj iránti igény sem alapos.

[16] A felperesek a perben nem tudták bizonyítani a kártérítési kötelelem további elemeit sem, így nem megállapítható a kár bekövetkezése és annak összeszerűsége sem. A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a felperesek a 2014. május 16-i káreseményért a biztosítótól térítést kaptak, ezért a jelen perben szükséges volt az akkor bekövetkezett károk és a később bekövetkezett károk elkülönítése. Ezt az elkülönítést a felperesek a per során nem tudták megtenni és az a perbeli szakvélemény alapján sem elkülöníthető. Emiatt a perben nem tisztázott, hogy a felperesek által megjelölt károk valóban csak a későbbi elöntésekkel állnak-e okozati összefüggésben.

[17] A felperesek a bíróság többszöri felhívása ellenére nem jelölték meg azt sem, hogy milyen típusú kárt érvényesítenek, vagyonban keletkezett értékcsökkenést, elmaradt hasznot vagy a károsultat ért vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges költségeket. A másodfokú bíróság szerint a felperesek által megjelölt összegek és annak a ténybeli alapjaként előadottak alapján az derült ki, hogy jelen esetben nem vagyonban bekövetkezett értékcsökkenésről vagy elmaradt haszonról van szó, hanem a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontjáról, így a bíróságnak azt kellett megítélnie, hogy a felperes által megjelölt összegek az őket ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségek voltak-e. A felperesek az ehhez szükséges tényeket teljeskörűen egyszersem jelölték meg. Az ítéletábla szerint az megállapítható volt, hogy a felpereseket valamilyen mértékű negatív behatás biztosan érte 2014-ben, az sem volt vitás, hogy több alkalommal is és emiatt valamiféle intézkedési kötelezettségük bizonyosan volt. A Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontja szerinti igény esetén azonban nem ennek a becsült költségeit kell előadni, hanem azt, hogy ténylegesen mi történt, ők ennek kiküszöbölése érdekében mit tettek és ez ténylegesen milyen költséget okozott számukra. Erre a jelen perben nem került sor.

[18] A perben kirendelt igazságügyi szakértő véleményéből az derült ki, hogy a károk elhárításához szükséges munkálatokat a felperesek saját maguk végezték családi és baráti segítséggel, azért nem fizettek. Annyit még meg lehetett állapítani, hogy a sár eltakarításához valamilyen személyt igénybe vettek és egy munkagéppel, illetve konténerrel szállították el a sarat, de arra semmilyen adat nem volt, hogy mennyit fizettek azért. A munkavégzéssel kapcsolatban érvényesített költségekről azt lehetett megállapítani, hogy a nagyrészüket nem merült fel, mert a felperesek saját maguk, ingyenes segítséggel takarították el az árasztások maradványait. Ebből az következik, hogy az egyes munkafázisok miatt érvényesített munkadíj igények megalapozatlanok. Azt sem lehetett megállapítani, hogy a károk elhárítása során a felperesek milyen anyagokat használtak fel, milyen mennyiségben, azt hol vásárolták, milyen költséggel.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[19] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasító határozat meghozatalát kérték. Arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 2:52. § (1), (2) és (3) bekezdésébe, 6:519. §-ába, 6:520. §-ába, 6:522. § (1) és (2) bekezdésébe, 6:548. § (1) és (2) bekezdésébe, az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésébe, XX. cikk (1) bekezdésébe és 28. cikkébe, a Mötv. 13. § (1) bekezdés 11) pontjába és 20. § (1) bekezdésébe, a Vgtv. 16. § (1), (5) és (6) bekezdésébe, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 3. § (2) és (3) bekezdésébe, 8. § (1) bekezdésébe, 163. § (1) bekezdésébe, 164. § (1) bekezdésébe, 177. § (1) bekezdésébe, 206. § (1) bekezdésébe, 227. § (1) bekezdésébe, 239. §-ába, 249. § (1) és (2) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő.

[20] Állították, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékokat súlyosan okszerűtlenül, iratellenesen mérlegelte, döntése sem az anyagi jogszabályoknak, sem a rendelkezésre álló bizonyítékoknak nem felelt meg. A másodfokú bíróság jogszabálysértő módon értelmezte a Vgtv. 16. §-át, annak helyes értelmezése alapján az I. rendű alperes köteles lett volna a külterületi ingatlanon harmadik személy által létesített védőmű, jelen esetben az elvezetőárok karbantartására. A másodfokú bíróság jogszabálysértő módon értelmezte a Mötv. 13. § (1) bekezdését is, mivel az azt eredményezné, hogy amennyiben a helyi önkormányzat valamely, jogszabályban meghatározott feladatát nem teljesítené, úgy az semmilyen jogkövetkezménnyel nem járna. A hivatkozott jogszabályhelyek létrehozták a felek közötti jogviszonyt, az I. rendű alperes jogszabályi kötelezettsége lett volna a vízelvezető árok tisztítása, karbantartása, amely a Vgtv. 16. § (5) bekezdés b) pontja szerinti konkrét kötelezettség, aminek nem tett eleget, ezért a jogellenesség és a felróhatóság is megállapítható.

[21] A kár bekövetkezése sem vitatható, hiszen annak tényét a felperesek fényképfelvételekkel, tanúk nyilatkozataival, magánszakvéleménnyel és a kirendelt szakértő által készített szakvéleménnyel is bizonyították. Az ok-okozati összefüggés is fennállt, figyelemmel arra, hogy ha az I. rendű alperes eleget tett volna jogszabályi kötelezettségének, abban az esetben a felperesek ingatlanait megvédte volna a védőfal, illetve a karbantartott árok elvezette volna a csapadékvizet. A károk összecszerűsége vonatkozásában szakvélemény bizonyította azt, hogy a felperesek által elvégzett munkálatok indokoltan merültek fel. Mindezekre figyelemmel a kártérítés mind a négy elemét bizonyították a perben a felperesek, ezért az I. rendű alperesnek, mint károkozónak meg kell térítenie a nekik okozott kárt.

[22] A jogellenes magatartás bizonyítottságára figyelemmel a másodfokú bíróság a sérelemdíj iránti igényüket is jogszabálysértő módon utasította el. A felperesek egyértelműen alátámasztották ezen igényüket, mivel életminőségük jelentős mértékben romlott, ingatlanjaik sokat veszítettek értékükből. Az így kialakult állapot sérti az Alaptörvény XX. cikkének (1) bekezdésében foglalt egészséghez és testi épséghez való jogukat és az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében foglalt személyi biztonsághoz való jogukat is.

[23] A felperesek eljárásjogi jogszabálysértésként előadták, hogy a másodfokú bíróság lényegében kirekesztette a perbeli igazságügyi szakértő véleményét a bizonyítékok közül, mivel az egyértelműen bizonyítja a károsodás tényét és a károk összecszerűségét. A másodfokú bíróság e körben nem indokolta meg, hogy ezt a szakvéleményt ezen tényállási elemek vonatkozásában miért nem találta alkalmazhatónak. A másodfokú bíróságnak

tájékoztatnia kellett volna a feleket arról, hogy a felperesek nem tettek eleget bizonyítási kötelezettségüknek, figyelemmel arra, hogy a másodfokú eljárásban is helye lett volna további bizonyítás elrendelésének vagy az elsőfokú bíróság ítélete hatályon kívül helyezése mellett, az elsőfokú eljárás megismétlésének. A másodfokú bíróság a rendelkezésre áll bizonyítékokat nem azok összecszerúságában értékelte, számtalan bizonyítékot figyelmen kívül hagyott, amelyeket nem indokolt meg. A másodfokú bíróság ítélete az Alaptörvény 28. cikkét is súlyosan sérti, mivel a másodfokú bíróság nem a józan észnek és a közjónak megfelelő erkölcsös és gazdaságos cél figyelembevételével értelmezte a vonatkozó anyagi jogi rendelkezéseket.

[24] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Állította, hogy a másodfokú bíróság helyesen értelmezte az I. rendű alperes feladatait meghatározó jogszabályokat, azokból nem volt megállapítható az alperes mulasztásának ténye, sem annak jogellenessége.

A Kúria döntése és jogi indokai

[25] A Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.

[26] A Kúria hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálatra jogszabálysértés adhat alapot [rég Pp. 275. § (3) bekezdés]. A Kúria több határozatában (pl.: Gfv.30.199/2022/9., Pfv.20.480/2023/9.) rámutatott, hogy az Alaptörvény R. cikk (1) – (2) bekezdéséből és a T. cikk (2) – (3) bekezdéséből következően az Alaptörvény a jogrendszer alapja, de nem jogszabály. Azt, hogy a jogerős ítélet sérti-e az Alaptörvényt, a Kúria nem vizsgálhatja, erre kizárólag az Alkotmánybíróság jogosult [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont]. A Kúria ezért a jelen eljárásban sem foglалhatott állást abban a kérdésben, hogy a jogerős ítélet sérti-e az Alaptörvény felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezését. A Kúriának ugyanakkor a felülvizsgálati kérelemben megsértettként állított jogszabályi rendelkezést az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie és erre figyelemmel kell állást foglalnia a jogszabálysértésről (Alaptörvény 28. cikk).

[27] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[28] A Kúria elfogadta a jogerős ítélet jogkövetkeztetését, az indokolást kiegészíti.

[29] A felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértésekre figyelemmel a Kúriának legelőször abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az I. rendű alperes felróható magatartása miatt folyt-e be az esővíz 2014 májusa és szeptembere között több alkalommal a felperesek ingatlanába.

[30] A Ptk. 1:4. § (1) bekezdése értelmében, ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi jogviszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben

általában elvárható. E magatartásmérce megsértése a felróhatóság. A felróhatóság a felelősségnek az emberi magatartásra és annak befolyásolhatóságára koncentráló olyan mércéje, amely hatékonyan ötvözi a két alapvető felelősségi elvet: a szubjektív és az objektív felelősséget. A felróhatóság ezért nem tisztán az individuális vétkességen alapuló fogalom, hanem azáltal, hogy azt a társadalmi elvárhatóság mércéjével méri, bizonyos fokig objektívizálódik. A társadalmi elvárhatóság mércéje más a laikussal és a szakemberrel, az egyéni vállalkozással és a multinacionális óriásvállalkozással, a helyi önkormányzat vagy egy országos illetékességű hatósággal szemben.

[31] A Kúriának ezért azt kellett vizsgálnia, hogy az I. rendű alperes jogalanyiságát, feladat- és hatáskörét milyen általános és speciális jogszabályi rendelkezések határozzák meg, azok teljesítésével kapcsolatban milyen elvárhatósági szint határozható meg.

[32] A közigazgatás két részének, az államigazgatásnak és az önkormányzati igazgatásnak közös rendeltetése, hogy közigazgatási feladatokat valósítanak meg: az államigazgatás általában a közigazgatási feladatoknak azon körét, amelyek hatósági (közhatalmi) jellegűek, míg a helyi önkormányzatok a közvetlen lokális kötődésű feladatokat, az ún. helyi közügyeket (többségében különféle közszolgáltatásokat) valósítják meg. A helyi önkormányzatok területi alapon szerveződő, az adott terület összes polgárára kiterjedő hatókörű, független, önálló döntési jogosultságú közigazgatási szervezetek.

[33] Az önkormányzati közigazgatás az állami decentralizáció eredménye, a helyi-települési igazgatást valósítja meg, széleskörű önállósággal. Az önkormányzati feladatellátás ugyan kettős karakterű – szolgáltató és hatósági (közhatalmi) feladatokat is ellát –, de kétségtelen, hogy a helyi önkormányzatok lényegében a helyi lakosság alapvető létfeltételeit, az ehhez szükséges közszolgáltatások közvetlen igénybevételének lehetőségeit biztosítják. Az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdése a helyi önkormányzatoknak ezt a két fontos alapját, feladatát rögzíti: a helyi demokrácia megvalósítását és a helyi közügyek intézését.

[34] A helyi önkormányzatok a helyi közügyek intézése körében kötelező és önként vállalt feladatokat látnak el. A kötelező feladatokat, az adott terület lakossága számára biztosítandó közszolgáltatásokat törvény határozza meg, ebből huszonegyet a Mötv. 13. § (1) bekezdése nevesít, annak 11. pontjában megjelölve a vízgazdálkodást, vízelhárítást. A Vgtv. 16. § (5) bekezdése ez utóbbit részletezi, a helyi önkormányzatok feladataként megjelölve a település belterületén a csapadék és egyéb vizek által okozott kártételek megelőzését – kül- és belterületi védművek építésével –, a védművek fenntartását, fejlesztését és azokon a védekezés ellátását.

[35] A hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján egyértelmű, hogy az I. rendű alperes helyi önkormányzatnak feladata a felperesek tulajdonában álló, belterületi ingatlanok vonatkozásában a csapadék és egyéb vizek által okozott károk megelőzése. E feladata ellátása során nincs jelentősége annak, hogy a csapadékvíz honnan érkezik a belterületi ingatlanra, és annak sem, hogy az önkormányzat a védekezésnek konkrétan milyen módját, eszközét választja, az egyes védműveket kül- vagy belterületen helyezi el. Ennek a feladatnak az ellátásához ennél részletesebb törvényi rendelkezés nem szükséges, a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján egyértelmű, hogy a települések belterületén a vízelvezetés, vízelhárítás a helyi önkormányzatok feladata, így az is, hogy a helyi önkormányzat kártérítési

felelősséggel tartozik azért, ha ezt a feladatot nem úgy látja el ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

[36] A helyi önkormányzatoktól a vízelhárítás körében általában elvárható, hogy konkrét védműveket építsenek, azok állapotát folyamatosan figyelemmel kísérjék, szükség esetén javítsák. A helyi önkormányzat e körben nem hivatkozhat arra, hogy más, szintén törvény által előírt feladatai teljesítése miatt nem jutott elég idő vagy forrás ennek a feladatnak az elvégzésére.

[37] Az adott ügyben azonban az I. rendű alperes a feladatának elvégzése körében, a csapadék által okozott károk megelőzése érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt. A felperesek 2007-ben jelezték először a csapadékvíz problémát az I. rendű alperesnek, aki ebben az évben a felperesek ingatlana elé egy félköríves gátat építtetett, előtte egy 2 méter széles, 2-2,5 méter mély árokkal. Ez egészen 2014-ig biztosította a felperesek ingatlanának védelmét. A 2014 áprilisi és májusi intenzív esőzéseket követően, szintén a felperesek jelzésére az I. rendű alperes ismét intézkedett az ingatlanok védelme érdekében, 2014 júliusában a töltést másfél méterrel megmagasíttatta és az árkokat kitisztíttatta. Tény, hogy ez sem nyújtott védelmet a csapadékvíz ellen, de az I. rendű alperes a felperesekkel együttműködve, bejelentéseikre konkrét intézkedéseket tett a kártételek megelőzése érdekében.

[38] Az I. rendű alperes felelőssége a Ptk. 6:548. § alapján nem objektív, hanem – felróhatóságon alapuló – szubjektív, amely utóbbinak mércéje a társadalmi elvárhatóság. A peradatok alapján bizonyított, hogy az I. rendű alperes a felperesek ingatlanának vonatkozásában a csapadék és egyéb vizek által okozott károk megelőzése érdekében ennek eleget tett (árkot tisztított, a gátat megemelte), magatartása ezért nem volt felróható.

[39] Figyelemmel arra, hogy felróható, ezért jogellenes magatartás hiányában a kárkötelem nem jött létre, a felperesek keresete ezért sem a kártérítés, sem a sérelemdíj iránt nem alapos. A Kúria ezért nem vizsgálta a felülvizsgálati kérelemnek a kárkötelem további részei tekintetében megjelölt jogszabálysértéseket.

[40] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[41] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felpereseket a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I. rendű alperes – figyelemmel a 32/2003. (VII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdéseire – felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A Kúria tájékoztatja a felpereseket, hogy az illetékeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlára kell befizetniük, amelynek

során közleményként fel kell tüntetniük a Kúria megnevezést, e határozat számát és a fizetésre kötelezett (a jelen ügyben a felperesek) adóazonosító számát.

[42] A Kúria a döntését a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson hozta meg.

[43] A Kúria ítélete ellen a felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2025. február 4.

dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, dr. Osztovits András s.k. előadó bíró, dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő